

2016-05-06

Bilaga 6. Prissättning och beskrivande exempel på prissättning

Kollektivtrafikens Avtalskommitté (Kolla) har fått nedanstående fråga:

”Kan man överlämna ansvaret att sätta priset ut mot kund till ett trafikföretag (i t.ex. ett koncessionsavtal) om det är landstinget som är RKTM och ansvarig för kollektivtrafiken i länet? Landstinget lyder ju under kommunallagen som säger att fullmäktige tar beslut om taxor.”

Efter genomgång av några gällande avtal och de juridiska förutsättningarna, vilket innefattar rättsfallet RÅ 1994 ref 72, förslås Kolla uttala följande:

Det är Kolla:s bedömning att i de fall trafikavtal mellan regional kollektivtrafikmyndighet (RKM)/länstrafikbolag och ett trafikföretag innebär att trafikföretaget tar en betydande affärsrisk, koncessionsavtal eller i vissa fall resandeincitamentsavtal, kan regionfullmäktige/landstingsfullmäktige eller motsvarande fullmäktigeförsamling, beroende på organisation, fastställa riktlinjer och principer för prissättningen mot kund som en nämnd/ett länstrafikbolag vid beslut håller sig till. Sådana riktlinjer och principer kan innehålla att nämnden/länstrafikbolaget inom givna ramar ska följa trafikföretagets önskemål om prissättning. Fullmäktiges riktlinjer för beslut om prissättningen måste enligt Kolla:s bedömning innehålla någon typ av ramar för priset och kan inte enbart utgöras av riktlinjen att prissättningen ska följa trafikföretagets önskemål.

På detta sätt blir tillvägagångssättet att trafikföretaget uppger för länstrafikbolaget vilka priser man avser att tillämpa och länstrafikbolaget beslutar dessa enligt trafikföretagets önskemål under förutsättning att de håller sig inom de av fullmäktige angivna ramarna. Enligt Kolla:s bedömning kan trafikföretaget tillåtas att ändra priserna inom de givna ramarna under avtalets löptid, varvid länstrafikbolaget fattar nytt beslut. Med hänsyn till reglerna om offentlig upphandling måste denna möjlighet i så fall vara tydligt angiven från början i upphandlingen. Likaså måste naturligtvis de ramar för prissättningen som fullmäktige beslutat om och trafikföretagets handlingsutrymme i övrigt beskrivas i upphandlingen.

Beskrivande exempel på Kolla:s bedömning beträffande prissättning; hur ett upphandlat kollektivtrafikföretag kan tillåtas påverka prissättningen gentemot allmänheten i offentligt anordnad regional kollektivtrafik

Ex 1

I ett län avser länstrafikbolaget att teckna ett avtal om allmän trafik med ett kollektivtrafikföretag. Länstrafikbolaget har fått befogenheten av den regionala kollektivtrafikmyndigheten, RKM, att upphandla och teckna avtal om allmän trafik.

Trafikavtalet i detta fall innebär att det privata kollektivtrafikföretaget tar en betydande affärsrisk. Trafikföretaget behöver därför ges möjlighet att påverka priset på resorna.

RKM:s fullmäktigeförsamling beslutar om riktlinjer för prissättningen i den avtalade trafiken som innebär att länstrafikbolaget ska följa trafikföretagets önskemål om prissättning inom av fullmäktige beslutade ramar, t.ex. att en resa för en resenär ska kosta mellan 25 och 45 kr.

Trafikföretaget ges också i detta exempel möjlighet att införa ett periodkort och ett kontokort, som ska gälla i den i detta exempel avtalade trafiken. RKM:s fullmäktigeförsamling beslut kan då innebära att priset för ett periodkort får variera t. ex mellan 500 och 600 kr och att priset för en kontoresa ska vara t.ex. 80% av priset för enkelresan.

Beslutet kan också innehålla att RKM egna periodkort ska gälla också i trafikföretagets trafik samt att trafikföretagets periodkort ska gälla också för en enzonresan i direkt anslutande trafik som RKM avtalat om med annat trafikföretag. Eventuella kostnader för detta måste naturligtvis trafikföretaget och RKM/länstrafikbolaget avtala om.

Ex 2

Ett så kallat periodkortsavtal karakteriseras av att RKM:s periodkort (och eventuellt också andra typer av RKM:s biljetter) gäller som färdbevis för resa i trafik, som ej RKM upphandlat. Kollektivtrafikföretaget, som utför trafiken, har därutöver rätt att sälja egna biljetter till det pris företaget bestämmer. På detta sätt påverkar alltså företaget prissättningen gentemot allmänheten, som får välja mellan att köpa RKM:s periodkort (eller annan typ av biljett) eller företagets biljetter.

Ett periodkortsavtal är upphandlingsrättsligt antingen att betrakta som ett tjänstekontrakt eller som en tjänstekoncession. Avgörande för kategoriseringen, som kan vara svår, är om det kollektivtrafikföretaget tar en tillräckligt stor affärsrisk. Avtalet kan innehålla andra moment av affärsrisk för företaget än försäljningen av egna biljetter, t.ex rätten att sälja annonsplats i tågen eller bussarna.